

LBRIS

We know
books

Serie de autor

BOGDAN TEODORESCU

54+1/24

54+1 DE LOCURI DE
VIZITAT DIN 24 DE ȚĂRI

Ediția a III-a

TRITONIC

Tritonic Books

București – 2022

CUPRINS

- Bucuria inutilului. Cuvânt de introducere la ediția a III-a / 7
Înainte de toate... / 11
54⁺¹/24. Poveștile unui nomad / 19
- 1 Albastru de Caraibe. Riviera Mayașă, Mexic / 26
 - 2 Aurul negru. Ouro Prêto, Brazilia / 32
 - 3 Binecuvântați animalele și șoferii. Jaipur, India / 38
 - 4 Bonaparte. Waterloo, Belgia / 43
 - 5 Capitala părăsită. Fatehpur Sikri, India / 46
 - 6 Casa sclavilor. Insula Gorée, Senegal / 52
 - 7 Cămașa lui Iisus. Trier, Germania / 60
 - 8 Căștile albastre și linia verde. Nicosia, Cipru / 67
 - 9 Cel mai vechi oraș al lumii. Jubal, Liban / 71
 - 10 Cele 275 de cascade. Iguaçu, Brazilia / 75
 - 11 Cisterna. Istanbul, Turcia / 80
 - 12 Colesterol. Sarlat-la-Canéda, Franța / 86
 - 13 Cum mi-am petrecut sfârșitul lumii. Frankfurt am Main, Germania / 95
 - 14 Depart. Kyoto, Japonia / 99
 - 15 Descoperitorii. Lisabona, Portugalia / 106
 - 16 Dragostea din tei. Klagenfurt, Austria / 113
 - 17 Fortăreața templierilor. Tomar, Portugalia / 118
 - 18 Forța bască. Biarritz, Franța / 125
 - 19 Giotto și tehnologie. Padova, Italia / 131
 - 20 Grevă în Europa. Strasbourg, Franța spre Germania / 137
 - 21 Homer și marea de povești. Truva, Turcia / 144
 - 22 Indianul și Fecioara. Guadalupe, Mexic / 150

- 23 Insula închisoare. Insula Robben, Africa de Sud / 156
- 24 Le bourrique. Chamonix, Franța / 161
- 25 Locul în care păsările nu cântă. Oswiécim, Polonia / 167
- 26 Lumea de dincolo. Chișinău, Republica Moldova / 172
- 27 Macii roșii. Londra, Marea Britanie / 179
- 28 Marea Piață și Micul Băiat. Bruxelles, Belgia / 183
- 29 Marea Priveliste și căprioarele sacre. Miyajima, Japonia / 188
- 30 Mirosul . Agra, India / 192
- 31 Moscheea catolică. Cordoba, Spania / 197
- 32 Nebunia regelui. Bavaria, Germania / 202
- 33 Nisip și diamante. Lüderitz, Namibia / 208
- 34 O noapte în turn. Obidos, Portugalia / 215
- 35 Orașul pierdut. Sun City, Africa de Sud / 220
- 36 Palio. Siena, Italia / 226
- 37 Pe jos, după lei. Parcul Kruger, Africa de Sud / 233
- 38 Pe marginea Lacului Ichkeul am șezut și am plâns.
Lacul Ichkeul, Tunisia / 240
- 39 Pentru cine bat tobele. Glidji, Togo / 244
- 40 Peste Amazon. Brazilia / 252
- 41 Piramida din junglă. Palenque, Mexic / 255
- 42 Plaja. Rio de Janeiro, Brazilia / 263
- 43 Poștașul Ferdinand Cheval. Hauterives, Franța / 269
- 44 Rădăcini. Juffureh, Gambia / 273
- 45 Războiul franco-american. Granada, Spania / 282
- 46 Sania de pe asfalt. Insula Madeira, Portugalia / 289
- 47 Săptămâna sfântă. Burgos, Spania / 297
- 48 Serenissima. Veneția, Italia / 305
- 49 Străzile lumii vechi. Dougga, Tunisia / 310
- 50 Surâsul.... Hiroșima, Japonia / 315
- 51 Tancul. Baalbek, Liban / 320
- 52 Țara minunilor. Monaco, Monaco / 327
- 53 Un euro. Istanbul, Turcia / 332
- 54 Din nou acasă. / 335
- 54+1/24. Diego, Frida, Troțki și toți ceilalți / 339

1

ALBASTRU DE CARAIBE

Riviera Mayașă, Mexic

Marea Caraibelor are un albastru și o transparență care te obligă să reconsideri cunoștințele tale despre apă. Mai ales dacă, ani la rând, vacanța supremă a fost Costineștiul și a sa Mare Neagră, frumoasă și romantică atunci când ai 20 de ani, dar mereu plină de nisip, de alge și de meduze moarte și niciodată albastră și aproape niciodată transparentă. Vreau să fiu bine înțeles, locul meu favorit din România se numește Histria, iar orice idee de vacanță în România este legată de Marea Neagră, însă nu pot nega evidențele.

După 14 zile petrecute în jungla Yucatanului și în *Chiapas* (termenul de junglă nu trebuie luat foarte aventuros — am stat acolo, dar la 5 stele, cu aer condiționat, cu alei de beton în fața intrării și nu ne-am întâlnit cu nicio fiară colțoasă sau veninoasă), am privit Marea Caraibelor exact de unde trebuia, de lângă *El Castillo*, templul principal al complexului

arheologic Tulum, una dintre foarte puținele localități mayașe de pe malul apei. Este și cel mai vizitat ansamblu mayaș, nu datorită importanței sau spectaculozității sale, ci mai ales pentru că este în drumul autocarelor de la Cancún și Playa del Carmen, stelele rivierei mexicane.

La Tulum am văzut mai mulți oameni deodată decât în toate celelalte situri vizitate (vreo 18) la un loc. În timp ce la templele de pe *Ruta Puuc* sau din zona *Rio Bec* (trasee arheologice care cuprind așezări mayașe cu gradul maxim de dezvoltare între secolele al VII-lea și al X-lea) întâlneam patru-cinci persoane printre ruine — am avut surpriza să fim și complet singuri —, aici roiurile de turiști te trimiteau cu gândul la un parc de distracții sau la o stradă de cumpărături din stațiuni și mult mai puțin la oculte construcții mezoamericane al căror farmec este dat și de scufundarea lor în mijlocul pădurilor profunde. Piramida centrală din Tulum este vizibilă de pe autostradă...

În Bonampak, de exemplu, foarte aproape de frontiera cu Guatemala, acolo unde se găsesc singurele fresce colorate ale civilizației mayașe, ajungi după un drum de 180 de kilometri din Palenque, îți parchezi mașina în afara complexului, mergi un kilometru și ceva prin pădure, apoi se deschide o poiană largă, mărginită de dealuri și de arbori și din ea se ridică în fața ta treptele templului.

De jur împrejur este liniște din perspectiva interacțiunii umane, dar vântul foșnește prin frunze, păsările cântă, insectele zbârnâie în zbor, se aud trosnete de crengi în interiorul pădurii, uneori câte o vietate mărunță țâșnește prin iarbă, pe pietrele incinse stau impasibile iguane cenușii cu creasta vărgată alb-negru care dispar extrem de iute prin diverse găuri în pământ sau în zid, dacă te apropii peste limita lor de siguranță. Când urci spre locul cu fresce, la un moment dat reușești să vezi peste vârful copacilor, peste

nivelul pădurii din proximitate și te lămurești câtă junglă este de jur împrejur și ce izolat este acel loc.

Pe de altă parte, nicăieri templele mayașe nu au strălucirea ca de cretă de la Tulum, nicăieri nu se profilează la fel de clar pe cerul senin și nicăieri nu există o plajă aproape argintie și o mare nedrept de albastră care să se întindă chiar sub piramida principală. Complexul de la Tulum este complet lipsit de sălbăticie, de păduri dense, umede și misterioase, de suflu mistic și de iluzia minimă a aventurii. Este comercial, dar este frumos, iar dacă-l vezi doar pe el nu ai nici cea mai mică idee despre cum arată piramidele mayașe, fiindcă, de fapt, e diferit de toate celelalte tocmai datorită acestei frumuseți occidentalizate, ca de catedrală franceză sau de castel medieval din Castilia.

Nu are cum să-ți treacă prin minte că la Tulum se practicaau sacrificii umane și că prin jgheaburile din piatră nu curgea apa de la ploile suficient de rare, ci sângele de la victimele eviscerate. Totul este prea alb, prea curat și prea luminos...

Culoarea templelor din junglă este galben-roșcată, pe trepte cresc buruieni, printre blocurile de piatră ies smocuri de iarbă sau de mușchi, umezeala întreținută de pădure ma cină mereu construcția și păăginirea este permanentă, deși locul este mereu curățat. Dealurile înconjurătoare și copacii aflați foarte aproape te apasă și-ți inoculează o discretă stare de alertă. Acolo, pe treptele acelea roase, ruginii și mușcate de natură poți să crezi că s-au rostogolit capetele unor nefericiți aflați la momentul nepotrivit în locul nepotrivit?! Când vizitezi aceste temple, ai mereu grijă unde calci, iarba din jurul lor uneori e tunsă, alteori însă este înaltă, de jumătate de metru și se mișcă încet în bătaia vântului. Prin ea trece o cărare subțire făcută de cei care s-au plimbat pe acolo înaintea ta. Instinctiv urmezi

acea cărare și ești cu ochii când spre zidurile sculptate, când spre ipoteticele viețuitoare care s-ar putea afla ascunse în lanul verde.

La Tulum, pe aleile acoperite cu pietriș alb, singura grijă este să nu calci pe picioare vreun copil rătăcit sau plictisit de insistența părinților de a-l ține în căldura de acolo, la nici 50 de metri de marea răcoroasă.

Exact din această cauză, după ce am admirat lumina Tulumului, am plecat să facem baie și am nimerit în Xel-ha. Am plătit la intrare 60 de dolari de căciulă și am fost luați imediat în primire de o ghidă care ne-a explicat principiile locului. Totul în interior este inclus în preț. Adică masa sau mesele la unul din cele vreo șapte restaurante, băutura alcoolică sau nu de la cam tot atâtea baruri, înghețata, prăjitura, fructele servite de cașcarabetele de profil, ochelarii, labele și tubul pentru *snorkeling*, prosoapele de șters și bineînțeles, obligatoria vestă fără de care nu ești lăsat să intri în apă chiar dacă tu crezi despre tine că știi să înoți.

După ce ieși în primire toate cele, încărcat ca un pom de Crăciun, te așezi pe unul din numeroasele șezlonguri plasate sub umbreluțe de stuf și zaci la plajă sau îți pui obiectele pe tine și intri în apă. Apa este o lagună naturală plină cu pești, iar treaba ta este să înoți printre ei și să-i vezi de aproape. Vesta te ține, labele te împing ușor, iar tubul îți permite să stai cât vrei cu capul sub apă. Mi-e greu să vă spun ce pești am văzut, nu le cunosc numele, dar pot să îi descriu după culori: bleumarin intens cu codița galbenă, galben cu dungii portocalii, galben cu codița neagră și cu jumătatea dinspre cap albă, albastru cu marginea solzilor galbenă, argintiu cu codița galbenă și un inel bleumarin între codița și corp, turcoaz cu dunguțe bej și cu codița bătând spre verde, roz cu înotătoare roz mai închis, galben în jumătatea de sus și albastru petrol în cea de jos, bleu metalizat cu

codiță neagră, mov intens cu ultimul sfert dinspre codiță galben pal, galben cu dungi ondulate argintii... Și lista sigur poate continua.

Înotând relativ la întâmplare, în căutarea culorilor subacvatice, am sesizat nisipul mișcându-se sub noi, la vreo trei-patru metri și imediat am identificat ondularea pisicilor de mare, care ne-au lăsat o scurtă perioadă să plutim deasupra lor, apoi și-au schimbat brusc direcția. Cel mai spectaculos moment a fost întâlnirea cu un banc de pești, mi-e imposibil să estimez câți erau, din specia argintie cu codiță galbenă și inel bleumarin între codiță și corp, care se deplasa paralel cu noi, ca un zid strălucitor, înalt de câțiva metri.

Ori de câte ori încercam să mă apropiu zona din zid în dreptul căreia mă aflam se îndepărta păstrând însă contactul cu restul bancului. Efectul semăna oarecum cu pereții din lumea virtuală imaginată în *Matrix* care se curbau sub atingerea mâinii omenеști. Dacă mă retrăgeam în poziția inițială, peștii care se îndepărtaseră reveneau și ei și înotau în continuare alături de ceilalți. Când am intrat pur și simplu între ei, în zidul de pești s-a făcut o gaură prin care am trecut eu și, câțiva metri mai încolo, peștii fugari au completat locul liber și gata, formația era din nou stabilită.

Am stat acolo până s-a dat stingerea, am mâncat două mese excelente încheiate cu gogoși subțiri, crocante, fierbinți, trecute prin miere și nucă imediat după ce fuseseră scoase din baia de ulei, și am băut *cuba libre* cu rom ambrat. Bine am făcut că am mâncat, fiindcă seara, întorși la hotel, perfect înșurubat pe malul mării, ne-am așezat la restaurant mai mult din politețe. Masa era plătită în bilet și organizatorii ne-au promis un spectacol muzical. Până să vină spectacolul a venit bucătarul, Gian-Paollo, un italian de lângă Verona a cărui mare pasiune era să traverseze

Sahara cu mașina proprie. O făcuse prin diverse puncte și în diverse direcții de vreo 30 de ori și după ce-și termina contractul aici urma să plece din nou.

Am gustat, la insistențele lui, niște *paste alio, oglio e pepperoncinni* care, de la distanță, arătau bine. Prima senzație a fost pozitivă, apoi literalmente am crezut că mă sufoc. Erau iuți dincolo de orice putință de consum. Pur și simplu îți amorteau limba... Explicația lui liniștită a fost aceea că este obligat să folosească ingredientele locului. Și, în locul blânzilor *pepperoncinni* din Italia a pus *habanero*, ardeiul iute mexican, vânat la culoare și turbat la gust. Eram în Mexic de aproape trei săptămâni și în toată această perioadă reușisem cu greu să conving bucătarii diverselor localuri în care am intrat să nu mă pună în contact cu această substanță toxică de luptă.

Aflat în prezența unui compatriot din Europa Unită n-am mai fost vigilant și l-am mâncat în paste, astfel încât atunci când muzicanții au venit i-am primit mut, din motive numai de mine știute și cu lacrimi în ochi.

2

AURUL NEGRU

Ouro Prêto, Brazilia

La sfârșitul secolului al XVII-lea, bande de căutători de aur și de sclavi părăseau cu regularitate țărmul Atlanticului sud-american și se aventurau în ținutul împădurit și deluros din interior. Una din aceste expediții a găsit în perioada în cauză o bucată neagră de minereu, care s-a dovedit a fi aur acoperit cu oxid de fier. De aici și numele de *Ouro Prêto* — aur negru — sub care a fost cunoscută localitatea braziliană, devenită foarte repede întruchiparea *El Doradoului*.

Și nu e vorba doar de aur. În subsolurile zonei se află diamante, rubine, smaralde, topaze, opale, dar și fier, zinc, cuarț, fosfați, cositor. La mijlocul secolului al XVIII-lea, populația orașului New York era de 50.000 de locuitori, a Rio de Janeiro de 20.000 de locuitori, în timp ce aici trăiau peste 100.000 de oameni. Bucuroși de șansa ce le-a fost oferită, proprietarii de mine și ceilalți care s-au îmbogățit de pe urma lor au

construit un oraș spectaculos, modern în acele timpuri, care spre norocul nostru s-a conservat ca atare.

Am plecat spre Ouro Prêto din Rio de Janeiro cu o mașină închiriată și cu un șofer de taxi în fața noastră ca să ne scoată din nebunia străzilor din centru și să ne așeze pe direcția autostrăzii spre Belo Horizonte. Drumul bun, mașini puține, indicatoare berechet, benzinării în limite rezonabile, totul era bine. Totul era bine, fiindcă, aflând de inițiativa noastră de a conduce spre interiorul țării, agenția de turism care ne-a organizat turul a tot încercat să ne convingă să utilizăm cu predilecție avioanele și să evităm șoselele pe care s-ar fi putut întâmpla numeroase lucruri neplăcute.

Ieșim de pe autostradă spre destinație, schimbăm patru cu două benzi, serpentine, dealuri cu accent de munte și păduri adânci. Ouro Prêto este situat pe la 1200 de metri altitudine, în mijlocul unui platou. Indicatoarele nu lipseau nici măcar pe drumul acela oarecum secundar și nici alte primejdii nu păreau să apară până când, după o intersecție, ne-am trezit cu șase persoane în uniformă kaki barându-ne calea. Exista și un jeep cu mitralieră pe traversă și la mitralieră stătea un militar cu mâna pe utilaj, iar toți ceilalți aveau armele din dotare — mai mari sau mai mici — relativ la vedere.

Opresc mașina și unul dintre ei îmi bate cu țeava pistolului în geamul închis și îmi zice ceva în portugheză. Deschid geamul și răspund în engleză. Omul se apleacă — mașina închiriată era destul de mică — și mă întreabă dacă suntem americani.

Îmi declin identitatea națională, drept care dialogul este preluat de singura femeie din grupul în cauză, fără pistol în mână și cu un oarece zâmbet pe figură. Ne cere actele, ne întreabă de unde venim, unde mergem,

acolo unde stăm, câte zile și de acolo mai departe unde mergem...

În timp ce răspundeam la tot chestionarul o văd pe femeia-soldat privind peste umăr și apoi făcând un mare pas lateral. În spatele ei, în tufișuri, mascat cu frunze în cap ca în filmele americane cu Rambo în Vietnam, era un lunetist căruia duduia îi obturase linia de tragere. Linia de tragere, sper că am fost clar, se termina la mine sau în mine, după cum vreți să interpretați dinamica traiectoriei.

La final, ca un favor, sunt rugat să deschid și portbagajul, dar gestul e mai degrabă simbolic, nu se uită nimeni înăuntru. Primesc actele, mi se urează drum bun, iar la întrebarea mea curioasă dacă s-a întâmplat ceva nu primesc niciun răspuns concludent. La hotel, în Ouro Preto, voi afla că în zonă există niște tabere ilegale de antrenament ale unor insurgenți care mai iau la țintă oamenii în uniformă.

În oraș am ajuns pe o ploaie deasă și caldă, am găsit ușor hotelul, o fostă anexă a unei mănăstiri din secolul al XIX-lea, transformată și modernizată, și, fiindcă se însera, am ieșit în căutarea unui restaurant. Ghidurile pe care le aveam cu noi ne recomandau trei sau patru localuri care, din nefericire, erau închise fiindcă în ziua respectivă tot orașul se pregătea de o ceremonie religioasă ce avea să țină o bună parte din noapte și oamenii își regrupau forțele lăsându-ne pe noi nemâncăți.

Pe strada principală — cu case de maximum două niveluri, albe și cu ferestre colorate în albastru, grena, roșu, ocru, verde închis, aproape toate având balcoane din fier forjat minuțios lucrate și acoperișuri din țiglă roșie — am găsit o ușă deschisă la o cârciumă din care răzbătea un minunat sound de rock autohton. (Nu mergeți cu gândul chiar până la Sepultura, dar oricum suna foarte, foarte bine.) Chelnerul nu știa nicio limbă străină. Dar chiar

niciun cuvânt în nicio limbă străină, iar meniul era tot în portugheză. Am primit o masă pe terasa de la al doilea nivel, care avea și ea porția ei de difuzoare și am comandat absolut la întâmplare ceva ce s-a dovedit a fi un soi de portofele de foietaj umplute fiecare în parte cu brânză topită, cârnați, o pastă picantă de legume, ceva ca o ciulama de pui și banane prăjite. Apoi ne-am înțeles asupra cartofilor prăjiți și berii.

Deasupra noastră, pe peretele pe care se afla o lampă cu bec galben, înconjurată, cum era de așteptat, de insecte de felurite tipodimensiuni, vânau vreo trei șopârle cenușii de mărime respectabilă (în niciun caz nu era vorba de gușterii copilăriei mele). Pe dealurile din jurul orașului, acoperite de păduri dese, se lăsa ceața, care însă nu ajungea deasupra noastră. Rămânea atârnată deasupra amfiteatrului închipuit de dealuri.

La o oră fixă, clopotele bisericilor din Ouro Prêto au început să sune, întunericul era aproape complet și dinspre păduri se auzeau țipete de păsări. Pereții terasei erau roși de vreme, cu bucăți de mușchi verzui pe la colțuri, cu crăpături verticale și orizontale din care se iveau capetele unor pui de șopârlă. De pe stradă se auzeau periodic căruțe trase de cai, sau cărucioare de marfă trase de oameni și nu era nevoie de prea multă imaginație să vizualizezi o scenă relativ similară, petrecută acum unu sau două secole. Apoi a reînceput muzica în boxe și totul s-a lămurit.

Vorbeam de clopotele bisericilor. Ouro Prêto își datorează o bună parte din faima sa turistică acestor biserici, construite începând cu secolul al XVII-lea de diverșii milionari locali într-o încercare de a întoarce divinității favorurile primite. Plasate pe colinele în jurul cărora este construit orașul, bisericile cu tencuială albă, cu două turle în dreptul frontonului și cu corpul rotunjit ornamentat cu sculpturi realizate de Aleijadinho sau de urmașii acestuia,